

Kertünk talaja I.

A homoktalaj

Amikor hótakaró alatt pihen a kertünk és nem sürget semmilyen tennivaló, jut időnk kicsit a termesztés alapjaival is foglalkozni. Az elkövetkezendő néhány alkalommal a hazánkban előforduló leggyakoribb talajtípusokat szeretném bemutatni. Első alkalommal a homoktalajról szólok, mely országunkban az egyik leggyakoribb.

A homoktalaj sárgás színéről és szemcséire könnyen széteső állagáról könnyen felismerhető. Igen sokféle típusa van, melyekről sokszor már a szín is árulkodik. A sötétebb, humuszt is bőven tartalmazók mondhatók csak termékenynek, a világosabbak sokkal több gondozást igényelnek a kielégítő termés eléréséhez. De nézzük meg miért is van ez így?

A sötétebb színt a nagyobb humusztartalom adja. A humusz az elhalt növényi maradványok lebomlása során keletkezik évszázadok alatt. (Ne tévesszük össze a hétköznapi nyelven humusznak nevezett érett szerves trágyával, komposztal, tőzeggel, mert ezek pár év alatt lebomlanak a talajban, míg a humusz tartós és mennyisége csak igen lassan változik.) Ez biztosítja a homoktalajban a víz és a tápanyagok megkötődését. Minél több van belőle annál több vizet és tápanyagot képes megkötni, tehát annál ritkábban kell öntözni és műtrágyázni. Mindebből az is következik, hogy a homoktalajokat szerves anyagok, és a tápanyagok és víz megkötésére ugyancsak alkalmas kőzetek bevitelével javíthatjuk. Legelterjedtebb és az egyik legjobb szerves anyag az istállótrágya, mely a talaj humusztartalmának növelése mellett 3-4 évig folyamatosan tápanyagokkal is ellátja a talajt, de napjainkban sajnos már egyre nehezebb beszerezni. Sok helyen könnyebb hozzájutni különféle kőzetekhez (pl. alginit, dolomit és riolittufa) és speciális komposztokhoz (pl. szuperkomposzt), melyek szintén megfelelnek erre a célra, csak arra ügyeljünk, hogy legalább a

csomagolóanyagban szereplő mennyiségben juttassuk ki, hogy érezhető hatásuk legyen.

Régi, jól bevált és tartós homokjavítási módszer a réteges szervestrágyázás. Ilyenkor 40-60 cm mélyre hatalmas ekékkel hektáronként kb. 50-100 tonna jó minőségű szerves trágyát forgatnak be. Még jobb ha két réteget alakítanak ki 60 és 30 cm mélységben. Ez megtartja a vizet és a tápanyagokat. Kisebb kertekben ásóval is megpróbálkozhatunk ezzel a módszerrel. Ezt úgy végezzük, hogy felosztjuk a területet 50-60 cm széles sávokra. Ezután először egy részt kiásunk a kívánt mélységig, melynek talaja majd az utolsó részbe kerül. Aztán a kiásott sáv alá terítjük a trágyát, majd erre a szomszédos sávból a földet és így tovább. A barnább színű, humuszos homoktalajoknál ügyeljünk arra, hogy a jó minőségű felszíni réteg alatt gyakran sokkal rosszabb, világosabb rétegek következnek, melyeket nagy hiba lenne a felszínre hozni. Ilyenkor csak a jó minőségű rétegig forgassunk.

A homoktalaj egész másféle gondozást igényel, mint más talajfélések. Nagy előnye, hogy mivel hamar átengedi a vizet, szinte bármikor művelhető. Ezért tavasszal is elég felásni és eső után se kell sokáig várni a kapálásig. Ugyanakkor fokozottan kell ügyelni a kiszáradásra, ezért jó takarni valamilyen elhalt szerves anyaggal. Zöldtrágyát csak igen körültekintően érdemes használni - bár a szervesanyag-bevitel miatt igen előnyös -, mert kiszáríthatja a talajt.

Mivel a homoktalajok egyik leggyengébb láncszeme a vízellátás, ezért nagyon sokat jelent a fáknek és a szőlőnek, ha a talajvíz 2-3 m-re van. Ez teszi lehetővé a Nyírség almáskertjeinek és a Kiskunság szőlőinek öntözés nélküli fennmaradását. A homoktalajok tavasszal gyorsan felmelegednek, ami igencsak kedvez a korai zöldségtermesztésnek.

A legrosszabb minőségű homoktalaj, az ún. futóhomok hazánkban legnagyobb területen a Kiskunságon és a Nyírségben található. Néhány évszázaddal ezelőtt ez még veszélyesen vándorolt házakat temetve maga alá. Azóta fakkal megkötötték és ma már szigorúan védett ritkaság egy-egy vándorló bucka. Nagyobb kiterjedésű, de jobb minőségű homok található a Gödöllői-dombságon és a délnyugat-Dunántúl egyes részein.